Homo heidelbergensis

Homo heidelbergensis (**Heidelbergo žmogus**, rūšis pavadinta pagal Heidelbergo universitetą) – išnykusi žmonių genties rūšis, kuri galėjo būti[1] tiesioginis neandertaliečių ir šiuolaikinių žmonių protėvis.[2] Daugiausia su šiais homininais susijusių radinių datuojama laikotarpiu prieš 600 000–400 000 metų. *Homo heidelbergensis* akmens įrankių apdirbimas labai panašus į Ašelio kultūros įrankių, naudotų *Homo erectus*.

Turinys

Fizinės savybės

Kiti bruožai ir interpretacijos

Divergentinė evoliucija

Atradimas

Išnašos

Homo heidelbergensis

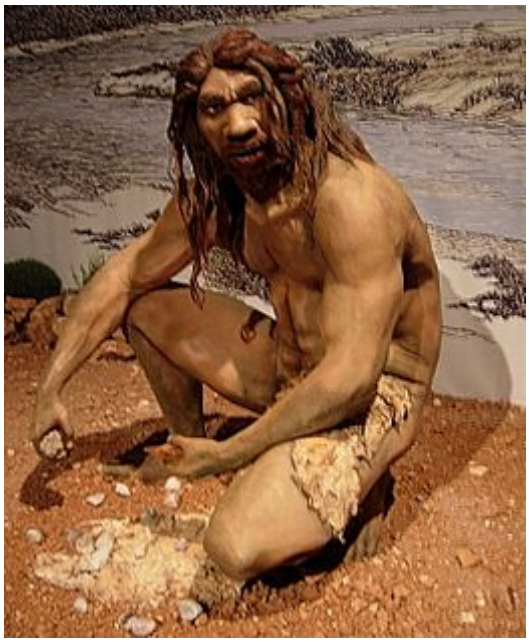

Homo heidelbergensis rekonstrukcija

Mokslinė klasifikacija

Karalystė:	Gyvūnai (*Animalia*)
Tipas:	Chordiniai (*Chordata*)
Klasė:	Žinduoliai (*Mammalia*)
Būrys:	Primatai (*Primates*)
Šeima:	Hominidai (*Hominidae*)
Gentis:	Žmonės (*Homo*)
Rūšis:	Homo heidelbergensis (*Homo heidelbergensis*)

Binomas

Homo heidelbergensis

Schoetensack, 1908

Fizinės savybės

Europoje gyvenusių *H. heidelbergensis* kūnai buvo kresni, o tai rodo prisitaikymą gyventi šaltesniame klimate. Vidutinis vyrų ūgis siekė 175 cm, svoris – 62 kg. Moterų ūgis buvo 157 cm, o svoris – 51 kg. Vidutinis kaukolės tūris 10 % mažesnis nei *Homo sapiens* – 1200 cm^3. *H. heidelbergensis* galvos forma žymiai skyrėsi nuo šiuolaikinio žmogaus. Būdingas ryškus antakių lankas bei žema kakta, kaukolė labiau ištęsta nei *H. sapiens*, neturėjo ryškaus smakro. Skirtingų regionų populiacijų atstovų išvaizda šiek tiek skyrėsi.[3]

Anot profesoriaus Lee R. Berger iš Vitvatersrando universiteto (PAR), rasta nemažai kaulų, rodančių, kad kai kurių *H. heidelbergensis* populiacijų individai išsiskyrė ypač aukštu ūgiu, neretai viršijančiu 213 cm. Jie gyveno Pietų Afrikoje prieš 500 000–300 000 metų.[4]

Kiti bruožai ir interpretacijos

Pastaraisiais metais kasinėjant Atapuerkoje (Ispanija) atrasti 28 žmonių skeletai suteikia pagrindo manyti, kad *H. heidelbergensis* buvo pirmoji žmonių genties rūšis, laidojusi savo mirusiuosius.[5]

Kai kurie ekspertai[6] laikosi nuomonės, kad *H. heidelbergensis*, kaip ir iš jo kilę neandertaliečiai, vartojo primityvią kalbos formą. Jokių su šia rūšimi siejamų meno formų ar kitokių sudėtingesnių dirbinių, išskyrus akmeninius įrankius, nebuvo aptikta, tačiau vykdant kasinėjimus Terra Amata archeologinėje vietovėje (pietinė Prancūzija) rasta raudonosios ochros. Iš šio mineralo gali būti pagamintas raudonos spalvos pigmentas.

Iš išorinės bei vidinės ausies morfologijos galima spręsti, kad šių homininų klausos jautrumas nedaug tesiskyrė nuo šiuolaikinių žmonių ir buvo visai kitoks nei šimpanzių. Greičiausiai *H. heidelbergensis* galėjo atskirti daug įvairių garsų.[7] Dantų susidėvėjimo analizė verčia manyti, kad šios rūšies atstovai turėjo tokią pat tikimybę būti dešiniarankiai, kaip ir šiuolaikiniai žmonės.[8]

H. heidelbergensis buvo artimai giminingas *Homo ergaster*, galbūt tiesioginis šios rūšies palikuonis. Manoma, kad *Homo ergaster* buvo pirmasis artikuliuoti gebėjęs homininas,[6] todėl tai turėjo būti būdinga ir iš jo kilusiam *H. heidelbergensis*.

Šiaurinėje Vokietijoje, Šeningene, buvo atrasta keletas 400 000 metų senumo svaidomųjų iečių, o tai vienas pirmųjų radinių, liudijančių apie žmonių medžioklę. Kaip manoma, jas pagamino *Homo erectus* arba *Homo heidelbergensis*. Paprastai svaidomieji ginklai labiau siejami su šiuolaikiniais žmonėmis.

Divergentinė evoliucija

H. heidelbergensis į Europą migravo iš Afrikos. Ledynmečių laikotarpiais Afrikos ir Europos populiacijos buvo iš esmės izoliuotos. Neandertaliečiai atsiskyrė nuo *H. heidelbergensis* maždaug prieš 300 000 metų Europoje, o *Homo sapiens* – prieš 200 000–100 000 metų Afrikoje. Apie šias dvi evoliucijos medžio šakas liudija kaukolės, rastos Atapuerkoje ir Kabvėje.

Neandertaliečiai išlaikė daugelį *H. heidelbergensis* būdingų bruožų. Nors ir žemesnio ūgio, neandertaliečiai buvo stambesni, turėjo ryškius antakių lankus, veidai truputį atsikišę į priekį, be ryškaus smakro. Tuo tarpu šiuolaikinio žmogaus antakių lankas dažniausiai mažai žymus, kakta aukštesnė nei visų kitų homininų, veidas plokščias, ryškus smakras.

Atradimas

Maueryje darbininkas Daniel Hartmann 1907 m. spalio 21 d. smėlio duobėje aptiko žandikaulį. Jis buvo geros būklės, trūko tik kaplių, bet ir šie po kurio laiko netoliese buvo rasti. Darbininkas atidavė žandikaulį profesoriui Otto Schoetensack iš Heidelbergo universiteto. Mokslininkas žandikaulį identifikavo ir suteikė pavadinimą.

Išnašos

1. Mounier, Aurélien; François Marchal and Silvana Condemi "Is Homo heidelbergensis a distinct species? New insight on the Mauer mandible" **Journal of Human Evolution** Volume 56, Issue 3, March 2009, Pages 219-246 [1] (http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6WJS-4VPV8MK-1&_user=10&_rdoc=1&_fmt=&_orig=search&_sort=d&_docanchor=&view=c&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=0524cb2987ebab926c9a3991493ddc48)
2. *Rightmire, G. P. (1998). „Human Evolution in the Middle Pleistocene: The Role of Homo heidelbergensis“ (http://www.archeo.uw.edu.pl/zalaczniki/upload23.pdf) (PDF). Evolutionary Anthropology. pp. 218–227. doi:10.1002/(SICI)1520-6505(1998)6:6<218::AID-EVAN4>3.0.CO;2-6 (https://dx.doi.org/10.1002%2F%28SICI%291520-6505%281998%296%3A6%3C218%3A%3AAID-EVAN4%3E3.0.CO%3B2-6).*
3. http://anthro.palomar.edu/homo2/mod_homo_1.htm

4. The Naked Scientists: Science Radio & Science Podcasts, Our Story: Human Ancestor Fossils. November 2007 (http://www.thenakedscientists.com/HTML/content/interviews/interview/833/)
5. The Mystery of the Pit of Bones, Atapuerca, Spain: Species Homo heidelbergensis. (http://humanorigins.si.edu/resources/whats-hot/mystery-pit-bones-atapuerca-spain) Smithsonian Institution. Retrieved December 15, 2011.
6. Mithen, Steven (2006). The Singing Neanderthals, ISBN 978-0-674-02559-8
7. *Martinez, I., L. Rosa, J.-L. Arsuaga, P. Jarabo, R. Quam, C. Lorenzo, A. Gracia, J.-M. Carretero, J.M. Bermúdez de Castro, E. Carbonell (2004). „Auditory capacities in Middle Pleistocene humans from the Sierra de Atapuerca in Spain“ (http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?tool=pmcentrez&artid=454200). PNAS. pp. 9976–9981. PMC 454200 (https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC454200). PMID 15213327 (https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15213327). doi:10.1073/pnas.0403595101 (https://dx.doi.org/10.1073%2Fpnas.0403595101).*
8. Lozano M, Mosquera M, de Castro J, Arsuaga J, Carbonell E. (2009). Right handedness of *Homo heidelbergensis* from Sima de los Huesos (Atapuerca, Spain) 500,000 years ago. Evolution and Human Behavior 30:369–376.

Rodomas puslapis "https://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Homo_heidelbergensis&oldid=4985202"

Šis puslapis paskutinį kartą keistas 6 vasario 2016 20:36.

Tekstas pateikiamas pagal Creative Commons Attribution/Share-Alike Licenciją; gali būti taikomos papildomos sąlygos. Detaliau – Terms of Use .